

Wat is er nodig om invulling te geven aan verschillende niveaus van leerlingparticipatie?

Bijlage bij artikel 'Leerlingparticipatie in de onderwijspraktijk' door Rianne van der Raadt, gepubliceerd op het NIVOZ Forum, www.nivoz.nl/forum

Mei 2016

Dit is een voorbeeld van lijst met kennis, vaardigheden en attitudes van leraren die nodig zijn om de participatie van leerlingen op verschillende niveaus mogelijk te maken, zoals opgesteld door een schoolteam. Het is nadrukkelijk geen uitputtend of voorschrijvend overzicht, maar het resultaat van een eigen onderzoek- en ontwikkelingsproces op een school, en slechts bedoeld als voorbeeld.

Leerlingniveau 0: geen inbreng (de leerling luistert)		
Fase 1: zelf (ver)werken		
<i>Kennis</i>	<i>Vaardigheden</i>	<i>Attitude</i>
<ul style="list-style-type: none"> - Boven de stof staan - Leerlijnen kennen	<ul style="list-style-type: none"> - Effectieve instructie geven - Vertellen - Orde houden - Overzicht hebben - Kunnen presteren/ vertellen/ instructie geven - Doelen stellen - Beginsituatie bepalen	<ul style="list-style-type: none"> - Zelfverzekerd zijn - Natuurlijk overwicht hebben - De lessen voorbereiden - Initiatieven nemen

Leerlingniveau 1: de leerling geeft informatie		
Fase 2: zelfstandig werken		
<i>Kennis</i>	<i>Vaardigheden</i>	<i>Attitude</i>
<ul style="list-style-type: none"> - Kennis flexibel toepassen - Kennis hebben van de leerling zelf	<ul style="list-style-type: none"> - Adequaat reageren op leerlingen - Actief luisteren - Samenvatten - Parafaseren	<ul style="list-style-type: none"> - Openstaan voor informatie - Nieuwsgierig zijn naar wat leerlingen zeggen - Erkennen van het kind (accepteren) - Ruimte bieden aan het kind om informatie te geven - Informatie van het kind kaderen

Leerlingniveau 2: de leerling levert een bijdrage aan discussie		
Fase 3: zelfstandig leren		
<i>Kennis</i>	<i>Vaardigheden</i>	<i>Attitude</i>
<ul style="list-style-type: none"> - Kennis van verschillende manieren waarop kinderen leren - Kennis van Human Dynamics - Kennis van de dynamieken van kinderen	<ul style="list-style-type: none"> - Verbanden leggen tussen de reacties van kinderen - Analyseren van resultaten - (Open) vragen stellen - Hulp bieden om te helpen verdiepen - Kunnen observeren	<ul style="list-style-type: none"> - Openstaan voor verschillen - Accepteren - Niet oordelen - Vertrouwen - Ruimte geven - Openstaan voor vragen en initiatieven

<ul style="list-style-type: none"> - Achtergrond van de kinderen kennen - Kennis van verschillende materialen hebben 	<ul style="list-style-type: none"> - Startvraag kunnen stellen 	
--	---	--

Leerlingniveau 3: de leerling gaat samen met de leraar op onderzoek uit		
Fase 3: zelfstandig leren		
<i>Kennis</i>	<i>Vaardigheden</i>	<i>Attitude</i>
<ul style="list-style-type: none"> - Zelfkennis - Weten wat je valkuilen en kwaliteiten zijn - Kennis van de verschillende soorten vragen - Weten welke mogelijkheden er zijn om kennis te verwerven - Leerbehoefte van het kind kennen 	<ul style="list-style-type: none"> - Klassenmanagement - Organisatie - Vragen kunnen stellen - Kern benoemen van een leervraag - Reflecteren op je eigen gedrag - Rustmomenten inbouwen - Reflecteren en bezinnen op de leersituaties - Beheersen van diverse onderzoeksvaardigheden 	<ul style="list-style-type: none"> - Loslaten en anders vastpakken - Vertrouwen op kinderen - Inlevingsvermogen hebben - Tijd nemen - Accepteren dat je grip verliest dus fouten maakt - Zelfverantwoordelijk zijn - Openstaan om jezelf te leren kennen - Interesse hebben in een kind - Relatie hebben met een kind - Dialoog voeren met het kind

Leerlingniveau 4: de leerling doet zelfstandig onderzoek		
Fase 4: zelfverantwoordelijk leren		
<i>Kennis</i>	<i>Vaardigheden</i>	<i>Attitude</i>
<ul style="list-style-type: none"> - Kennis hebben van hoe je vertrouwen opbouwt - Visie hebben op? - Weten op welke manieren kinderen leren (door spelen, onderzoeken, slopen, lezen, ruiken, voelen, proeven, enz.) - Kennis hebben van de mogelijkheden van het kind - Afstemmen op hetgeen een kind nodig heeft 	<ul style="list-style-type: none"> - Positieve en kwalitatieve feedback/ feedforward geven - Bijsturen - Koers vasthouden - Veiligheid bieden - Bemoedigen - Scaffolding - Open vragen stellen die leidt tot conceptontwikkeling 	<ul style="list-style-type: none"> - Leerling doel laten bepalen, volgen - Uitgaan van de kracht van de ander - Passende verantwoordelijkheid bij de ander neerleggen en regelruimte bieden - Er zijn voor een kind - Initiatief aan kind geven